

6. luokan mediaporras

TEEMA: Valeuutiset ja syväväärengökset (deepfake)

Täältä löydät ohjeet ja materiaalit 6. luokan mediaportaan toteutukseen. Lue ja sisäistä nämä ohjeet huolellisesti ja lataa kaikki materiaalit valmiiksi ennen oppitunteja.

Kokonaisuus on 2 x 45 minuuttia, eli siis yhteensä kahden oppitunnin pituinen, jotka kannattaa pitää peräkkäin.

Mikäli teillä on kysyttävää pajojen toteutuksiin liittyen, ottakaa yhteyttä Nuorisopalveluiden vastaavaan:

Niina Savilahti

[040 512 6348](tel:0405126348)

niina.savilahti@keuruu.fi

Materiaalit/välineet

- tietokone ja tykki + valkokangas PowerPoint esitykselle
- tabletteja tai tietokoneita omien PowerPoint esitysten tekemiseen (Mikäli laitteita tai valmiutta PowerPoint-esitysten tekemiseen ei ole, tehtävän voi toteuttaa myös perinteisenä esitelmänä luokan edessä.

Valmistelu

1. Lataa [6lk Mediaporras Presentaatio](#) omalle koneellesi.
2. Lataa tämä Ylen “Valheenpaljastaja – miksi valheisiin uskomisen houkuttaa?” – [video](#) koneellesi valmiiksi tai avaa se välilehdelle katsomista varten.
3. Lataa tai avaa välilehdelle myös YouTubesta [JASMIN ja DEEPFAKE – Tunnistatko videohuijauksen?](#)
4. Tulosta tai lataa opetuksen tueksi koneellesi nämä [Diakohtaiset Ohjeet](#) jotka löytyvät myös alta. Voit käyttää niitä oppituntien apumateriaalina, saadaksesi diakohtaisia vinkkejä kustakin käsiteltävästä aiheesta, sisällöistä ja tehtävänannosta.

Opetustuokio 1 (n. 45 min)

Lähdetään käymään PowerPoint-esitystä läpi.

Dia 2:

Kysytään oppilailta ja keskustellaan yhdessä:

- Onko sinua koskaan huijattu tai yritetty huijata netissä?
- Miksi joku valehtelee tai huijaa netissä?

- Oletko nähnyt somessa tai netissä sisältöä, joka ei pidä paikkaansa? Mistä tunnistit valheen?
- Katsotaan video: <https://areena.yle.fi/1-50699921>

Ennen diaa 3 kysy, tietävätkö oppilaat mitä Grooming tarkoittaa?

Dia 3

Lue ääneen:

- *”Grooming on internetin välityksellä tapahtuvaa lapsen tai nuoren houkutteluprosessia, jonka seurauksena hyväksikäyttäjä yrittää houkutella lapsen tai nuoren intiimeihin tekoihin, esim. lähettämään itsestään arkaluontoista kuva- tai videomateriaalia.”*
- Suurin osa groomingiin syyllistyvistä on aikuisia.
- Grooming on Suomen rikoslaissa rangaistava teko.
- Uhrin ovat 5–12-vuotiaita.
- Grooming-prosessi voi kestää muutamista tunteista useisiin kuukausiin; riippuu tekijästä.
- Groomaajia on kaikkialla siellä, missä on myös lapsia ja nuoria.

Dia 4

Pajan vetäjä tai oppilaat lukevat pätkän Grooming-artikkelista ääneen.

Dia 5

Tämän profiilin sisältö on tehty vain tätä mediapajaa varten, se ei ole aito. MUTTA, jos oppilaat haluaisivat lähestyä tätä henkilöä hänen sosiaalisen median sisällön perusteella, millaisia kysymyksiä he esittäisivät tutustumismielessä voittaakseen hänen luottamuksensa?

Esim.

“Mäkin käyn Keuruun uimahallilla treeneissä! Milloin sulla on siellä seuraavat treenit?”

“Mä katsoin just kanssa Batmanin, se oli kyllä tosi hyvä leffa!”

“Lohikeitto on yks munkin lempiruuaista! Nähtäiskö Bistro Otossa joskus?”

“Mä kuuntelin tänään tuota Billie Eilishin biisiä, se on niin hyvä!”

“Mä kävin viime kesänä myös Saksassa, mikä oli sun lempijuttu siellä?”

Sitten kysytään oppilailta, huomasiko joku tarkkasilmäinen jotain muuta merkillepantavaa tässä profiilissa? (Jokaisen postauksen alapuolella on pieni lukkosymboli, joka tarkoittaa sitä, että postaus näkyy vain käyttäjälle itselleen). **Kehotetaan jokaista oppilasta tarkistamaan omat sosiaalisen median kanavansa ja pistämään ne yksityiseksi siten, että tiedot näkyvät vain kavereille.**

Pohditaan, että jos tämän esimerkkiprofiilin omistaja jakaisi kaiken tämän tiedon julkisesti, mitä hänen ei kannattaisi missään nimessä kertoa? (Mm. sijaintitietoja, harrastuksia tai paikkoja missä käy harrastusten puitteissa, jakaa liikaa omia mieltymyksiään, koska houkuttelija voi käyttää kaikkea tietoa hyväkseen esittämällä, että hänellä on samoja mielenkiinnon kohteita esimerkiksi elokuvien, musiikin tai lempiruuan suhteen).

Dia 6

Kertausta:

On selvää, että julkisessa profiilissa ei myöskään kannata jakaa henkilökohtaisia tietoja, kuten puhelinnumeroa, asuinpaikkaa, koulua/työpaikkaa tai vaikkapa syntymäpäivää.

Opetustuokio 2 (n. 45 min)

Dia 7

Katsotaan Yle Areenasta [Jasmin ja Deepfake – Tunnistatko videohuijauksen?](#)

- Videon katsomisen jälkeen pohditaan mitä ajatuksia tämä video herätti?
- Onko oppilailla omakohtaisia kokemuksia? Jos on, millaisia videohuijauksia he ovat nähneet?

Dia 8

Jotta raskaan aiheen vastapainoksi saisimme tuntien loppuun jotain positiivista, keskitytään välillä myös somen hyviin puoliin.

TEHTÄVÄ

- Muodostakaa noin 4 henkilön ryhmät
- Valmistakaa max. kolmen (3) dian Power Point-esitys NETIN JA SOMEN HYVISTÄ PUOLISTA

Esim:

-Hyvät oppimista tukevat pelit?

-Kaverit/harrastukset?

-Opetusvideot eri aiheisiin (käsityöt, kielet, tee-se-itse-projektit jne)

-Joku muu (mikä?)

Luovuus on sallittua! Aikaa esityksen tekemiselle on n. 30 minuuttia.